

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci sl. Martiny KOLÁČKOVÉ
Životní příběhy pracovně úspěšných single žen žijících v Praze. Rodina nebo pracovní kariéra?

UK v Praze, FHS: Praha 2015, 165 s. (včetně příloh).-

Bakalářská práce sl. Koláčkové je věnována aktuálnímu sociodemografickému problému postmoderní české (nejen) společnosti – single ženám žijícím ve velkoměstě (v tomto případě Praze). Práce stojí na rozhraní studie z urbánní antropologie (etnologie), oral history, studie sociodemografické a sociologické. Studentka se v ní rozhodla zmapovat za pomoci narativních interview a „rozhovorů pomocí návodu“ „životní příběhy“ (/spíše subjektivně nazírané životní příběhy/ a dodejme, že také životní strategie, myšlenkovou orientaci) devíti pracovně úspěšných žen žijících v hlavním městě České republiky. Na úvod si dovoluji předeslat, že tato práce takřka naplnila mé očekávání kvalitní bakalářské práce, která by mohla být bez problémů předložena a vysoce úspěšně obhájena i ve vyšším typu studia. Pokud se vyjádřím k určitým dílčím problémům kriticky, bude to jen proto, abych naplnila svou očekávanou roli konstruktivního oponenta.

Práce má logickou strukturu kvalitní diplomové práce a rozpadá se (po zdařilém představení cíle, vzorku, metod i etických problémů) na teoreticko-metodologickou a empirickou část. Snad jediným dílčím otazníkem je stanovení spodní hranice zkoumaných single žen. Je třeba, aby se kolegyně právě k tomuto problému vyjádřila ještě při obhajobě. Vysvětlení, že jde o ženy, které již překročily průměrný věk Češek při vstupu do manželství a porodu prvního dítěte je totiž zdařilé, lze však namítnout, že u vysokoškolsky vzdělaných žen a obecně žen orientovaných na pracovní kariéru nemusí být ještě hranice třiceti let významným životním zlomem. Na druhé straně lze však konstatovat, že se kolegyně zdařile vyrovnává s názory renomovaných sociologů na problém, volí vhodnou metodologii, zdařile popisuje její aplikaci (a to i v případě metody komparace a pozorování). I z předložených prepisů rozhovorů je zřejmé, že se jí podařilo získat důvěru informátorek, které shledaly výzkum účelný i pro ně samotné (to je mimochodem nejvyšší uznání, jaké se badateli může dostat). Za širší vysvětlení by naopak stála kritéria výběru respondentek a užší propojení jejich charakteristik (s. 15). Vlastní profily informátorek jsou příkladné, jakkoliv se nemohu zbavit dojmu, že je jistý sociální rozdíl mezi informátorkou „Báthory“ žijící v pronajatém bytě a mezi majitelkami vlastních nemovitostí a luxusních automobilů.

V teoretické části kolegyně zdařile představila klíčové tituly věnované demografickému vývoji v České republice po tzv. sametové revoluci i vybrané statistické údaje pro toto období. Současně právem vyzdvihla myšlenku o normativním významu rodičovství v současné české společnosti i nejednotnost stávajících demografických výhledů v případě české společnosti. Snad jen fenoménu Singles v sociologické literatuře mohla být věnována ještě širší pozornost. Obdobně by stála za kritičtější pohled i originální Baumanova koncepce o současné společnosti jako množině nezakotvených jedinců (s. 33).

Vlastní empirická část pak důkladně rozebírá reflexe vlastního životního příběhu od dětství určovaného rodiči, sourozenci, přes dospívání až po současnost. Jde o příkladné analýzy příkladně shromážděného materiálu, jakkoliv můžeme diskutovat o řazení některých problémů a snad přece jen trochu postrádat širší rozbor reflexe školy jako dalšího výchovného faktoru určujícího životní strategie jedince. Celkově však analýza přesvědčivě ukazuje, že single ženy dnes nespojují ani sociální východiska výchozí rodiny, ani její (ne)úplnost, spokojenost s dětstvím, dominance otce či matky, ale spíše určité volní vlastnosti podpořené výchovou, orientace rodin na zodpovědnost, úspěšnost, které pak našly své uplatnění v touze po brzkém výdělku, osamostatnění se, dalšího vzdělávání se. Raná školní úspěšnost či neúspěšnost však nemusela být pro budoucí úspěšné pracovní uplatnění určující. Snad jen v části věnované představám o budoucnosti mohla autorka nechat ještě zaznít hlas matek a obecně pohovořit o tom, zda se názory matek a dcer na budoucnost dcer (ne)překrývaly. Důležité je i zjištění o konzistentním kariérním růstu žen a o období jistého absolutního „ponoření se“ do práce, které ovšem nemuselo vyústit v absolutní spokojenost se současným zaměstnáním. V závěru pak autorka zdařile představila citový a intimní život žen i jejich určitou pýchu na dnešní vlastní materiální východiska. Současně zpochybnila stereotyp single žen jako vypočítavých kariéristek, které nestojí o hluboký partnerský vztah a o mateřství (naopak se zdá, že v této skupině může být poměrně vysoká tolerance k tzv. sociálnímu mateřství). Pokud se však respondentky vyjádřily o manželství jako o bezvýznamné instituci, je třeba si klást otázku, v jaké rodině tyto ženy vyrostly. A pokud se pak vyslovily o tlaku okolí vzhledem k jejich životnímu stylu, bylo by dobré ještě širěji rozebrat strategie, jimiž tento tlak ženy překonávají. Při vyhodnocení oznamovaných hodnot bych se zamyslela nad tím, zda relativní propad materiálních hodnot není důsledkem toho, že v tomto případě ženy již nepocítují potřebu nové statky získávat. Velmi překvapivý je i propad společenského statusu, co ovšem pod tímto pojmem vidí zkoumané ženy? Závěrečné vhodné srovnání deklarovaných hodnot české společnosti a informantů by mohlo možná ještě zohlednit více občasné „maskování“ žen, přesto je však mimořádně zdařilé.

Na závěr tak nezbývá než znovu konstatovat, že bakalářská práce sl. Kolářkové představuje práci *výbornou*, a to v tom nejvyšším pásmu ohodnocení. Studentka prokázala schopnost proniknutí do terénu, kladení vhodných otázek i schopnost analýzy shromážděného materiálu.

V Praze 3. 6. 2015
CSc.

doc. PhDr. *Blanka Soukupová*,